

2. Бутко М.П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці. – К.: Знання України, 2005. – 476 с.

3. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону. – Луцьк: ЛДТУ, 2002. – 248 с.

4. Матвиенко П. Обобщающая оценка развития регионов // Экономика Украины. – 2007. – № 5. – С. 26-35.

5. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий: Пер. с англ.; под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб.: Питер, 2000. – 336 с.

6. Осовська Г.В., Рижук С.М., Величук А.І. Проблеми соціально-економічного розвитку регіону. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 342 с.

Отримано 23.01.2012

УДК 338.121

О.В.ШКУРКО

Харківська національна академія міського господарства

ВИЗНАЧЕННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОСТІЙНОЇ ТА ЗМІННОЇ ЧАСТИН ОБОРІТНИХ АКТИВІВ ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Доводиться необхідність визначати в житлових організаціях співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів.

Доказывается необходимость определения в жилищных организациях соотношения постоянной и переменной частей оборотных средств.

The necessity of determination of correlation of permanent and variable parts of circulating assets of housing organizations is proved.

Ключові слова: постійна частина, змінна частина, оборотні активи, співвідношення.

В ринкових умовах проблема підвищення ефективності управління активами має надзвичайно велике значення. Саме підвищення ефективності функціонування активів, інтегруючи в собі всі сторони господарської діяльності, є фундаментальним чинником, який приваблює інвесторів до вкладання своїх фінансових ресурсів в розвиток підприємств.

Починаючи з 90-х років минулого століття, нове законодавство країни в галузі податкової політики та державні нормативи з питань регулювання власності, ціноутворення, бухгалтерського та фінансового обліку носили загальний характер, були орієнтовані на всі сектори економіки країни і не могли враховувати галузеві особливості діяльності житлово-експлуатаційних підприємств в ринкових умовах. В результаті виникало чимало протиріч між законодавчою базою та можливостями здійснення реальних дій щодо ринкових перетворень у житловій сфері. Шляхи розв'язання цих протиріч висвітлено в науко-

вих працях Голова С.В., Костюченко В.М., Глен А. Велш, Данієл Г. Шорт, Макконнела К., Лісовицького В.Н., Ловінської Л.Г., Ніколаєва В.П. [1-6]. Однак, на сьогодні залишається ще не вирішеними ціла низка проблем. Однією з них є проблема визначення співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів. Мета даної статті – дати на прикладі методичні основи розрахунку такого співвідношення. Вирішення цієї задачі визначається сезонністю потреби в оборотних активах для підготовки житлових будинків до експлуатації в зимових умовах.

Ряд авторів вважає, що теоретично таке співвідношення повинно складати різницю між максимальною та мінімальною потребою в оборотних активах протягом року. Ця точка зору, на нашу думку, правомірна лише для підприємств з виробництва монопродукції. Для житлово-експлуатаційних підприємств, які виконують значну кількість різних робіт, співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів доцільно розраховувати в такій послідовності:

- визначити види та обсяги робіт, пов'язаних з сезонністю процесів виробництва;
- скласти календарний графік виконання сезонних робіт (можна використати графік Ганта);
- розрахувати потребу у матеріальних ресурсах, узгодивши цю потребу з графіком та обсягами виконання сезонних робіт;
- скласти графік поповнення матеріальних запасів у вартісному та натуральному вираженні;
- визначити максимальну, мінімальну та середню суми змінної частини оборотних активів, а також коефіцієнти максимального і мінімального рівня оборотних активів;
- встановити співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів.

Розрахунок співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів житлово-експлуатаційного підприємства розглянемо на прикладі підготовки житлових будинків до експлуатації в осінньо-зимовий період. Постійна частина оборотних активів складає, наприклад $OA_{\text{пост}} = 35,0$ тис. грн. Заходами по підготовці житлового фонду до експлуатації в осінньо-зимовий період передбачено виконати такі роботи:

- заготовити протягом травня-вересня місяців сіль і пісок для посипки взимку тротуарів;
- за даними весняного обстеження технічного стану будинків замінити стару покрівлю площею 382 м^2 протягом червня-серпня;

- замінити зношену сантехнічну арматуру і окремі стояки у внутрішньобудинкових системах водопостачання та опалення за період з травня по липень включно;
- виконати роботи по утепленню горищ і підвалів протягом липня-вересня;
- вровести в серпні-вересні промивку внутрішньобудинкових систем централізованого опалення.

На основі визначених обсягів робіт, термінів їх виконання та діючих нормативів витрат матеріалів встановлено по місяцям розподіл кількості заготівлі матеріальних ресурсів, які необхідні для підготовки житлових будинків до експлуатації в осінньо-зимовий період. Показники наведеної нижче таблиці дають можливість розрахувати максимальну ($OA_{\max}$), мінімальну ($OA_{\min}$) та середню ($OA_{\text{серед}}$) суми змінної частини оборотних активів, а також коефіцієнти максимального ($K_{\max}$) і мінімального ($K_{\min}$) рівня оборотних активів. Разом з цим можна також встановити співвідношення (S_{nz}) постійної та змінної частин оборотних активів.

Використовуючи вказані вище позначки, встановлюємо:

$$OA_{\max} = 22,9 \text{ тис. грн.}; \quad OA_{\min} = 0,4 \text{ тис. грн.};$$

$$OA_{\text{серед}} = \frac{0,4 \times 5 + 12,5 \times 3 + 8,1 \times 3 + 1,9 \times 3 + 2,7 \times 2}{5} = 13,9 \text{ тис. грн.}$$

Розподіл кількості заготівлі матеріальних ресурсів за місяцями для підготовки будинків до експлуатації в осінньо-зимовий період, тис. грн.

№ п/п	Види робіт по підготовці будинків до експлуатації у осінньо-зимовий період	Норма витрат матеріалів за місяць, тис. грн.	Місяці року				
			травень	червень	липень	серпень	вересень
1	Заготівка піщано-соляної суміші	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
2	Ремонт покрівлі	12,5	-	12,5	12,5	12,5	-
3	Ремонт внутрішньобудинкових систем водопостачання та опалення	8,1	8,1	8,1	8,1	-	-
4	Утеплення горищ і підвалів	1,9	-	-	1,9	1,9	1,9
5	Промивка систем центрального опалення	2,7	-	-	-	2,7	2,7
6	Разом	25,6	8,5	21,0	22,9	17,5	5,0

Слід зауважити, що на практиці середню суму оборотних активів розраховують як $(22,9 + 0,4) / 2 = 11,65$. Цей метод не враховує структуру змінної частини оборотних активів, а тому він дає менш точний результат, ніж використаний автором в даному прикладі.

$$K_{\text{макс}} = 22,9/74,9 = 0,3; K_{\text{мін}} = 0,4/74,9 = 0,005; S_{\text{пз}} = 35,0/74,9 = 0,47.$$

Отримані результати дають можливість оптимізувати співвідношення між постійною та змінною частинами оборотних активів житлово-експлуатаційних підприємств.

1. Голов С.В., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за Міжнародними стандартами. – К.: Екаунтін, 2009. – 384 с.
2. Глен А. Велш, Даниел Г. Шорт. Основи фінансового обліку: Пер. з англ. – К.: Основа, 2005. – 943 с.
3. Макконнел К. Экономикс. Принципы, проблемы. – М.: Инфра - М, 2003. – 972 с.
4. Лісовицький В.Н. Історія економічних вчень. – Харків: ТОВ „Р.И.Ф.“, 2002. – 320 с.
5. Ловінська Л.Г. Сутність оцінки в системі бухгалтерського обліку довгострокових активів // Фінанси України. – 2006. – № 5. – С.108-116.
6. Ніколаєв В.П. Зміцнення фінансового стану комунальної галузі // Фінанси України. – 2008. – №6. – С.75-81.

Отримано 30.01.2012

УДК 338.5

А.О.ЛИСЕНКО

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ «ВИТРАТИ»: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Визначено сутність економічної категорії «витрати», висвітлено проблеми її трактування. Запропоновано схему розмежування понять «витрати – видатки – затрати».

Определена сущность экономической категории «издержки», освещены проблемы ее трактовки. Предложена схема разграничения понятий «издержки – расходы – затраты».

The article outlines the essence of economic categories of "costs", and highlighted the problem of its interpretation. The scheme of differentiation of concepts «costs – expenses – costs» is offered.

Ключові слова: витрати, затрати, видатки, ресурси, виробництво.

Отримання максимального прибутку як головної мети господарської діяльності окремої виробничо-економічної системи передбачає зважене використання наявних та потенційних ресурсів підприємства за принципом мінімізації витрат, реалізованим в процесі управління його фінансово-господарською діяльністю. При цьому пошук прихованих резервів збільшення прибутку здійснюється у декількох напря-